Euroopa Parlament
2019-2024

Kalanduskomisjon

2023/2124(INI)

19.9.2023

RAPORTI PROJEKT

ELi tegevuskava kohta: mereökosüsteemide kaitse ja taastamine kestliku ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks
(2023/2124(INI))

Kalanduskomisjon

Raportöör: Niclas Herbst

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 9

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ELi tegevuskava kohta: mereökosüsteemide kaitse ja taastamine kestliku ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks
(2023/2124(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni 21. veebruari 2023. aasta teatist „ELi tegevuskava: mereökosüsteemide kaitse ja taastamine kestliku ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks“ (COM(2023)0102),

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 12. juuli 2023. aasta arvamust „Kalavarude ja mereökosüsteemide kaitse tegevuskava“,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 39 põllumajanduse ja kalandusega tegelevatele kogukondadele rahuldava elatustaseme tagamise kohta ning artiklit 5 proportsionaalsuse põhimõtte kohta,

– võttes arvesse 12. detsembri 2015. aasta Pariisi kokkulepet, eriti selle artikli 2 lõike 1 punkti b, milles käsitletakse kliimamuutuste kahjuliku mõjuga kohanemist viisil, mis ei ohusta toidutootmist,

– võttes arvesse oma 27. aprilli 2021. aasta resolutsiooni petitsioonide nr 1328/2019 ja nr 0406/2020 alusel kemikaalijääkide kohta Läänemeres[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta määrust (EL) 2016/2336, millega kehtestatakse süvamere kalavarude püügi eritingimused Kirde-Atlandil ja kalapüügisätted Kirde-Atlandi rahvusvahelistes vetes ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 2347/2002[2],

– võttes arvesse põllumajanduse ja kalanduse nõukogu 20. märtsi 2023. aasta istungil esitatud liikmesriikide seisukohti,

– võttes arvesse nõukogu 26. juuni 2023. aasta järeldusi kalanduspoliitika paketi kohta – kestlik, vastupanuvõimeline ja konkurentsivõimeline kalandus- ja vesiviljelussektor,

– võttes arvesse volinik Sinkevičiuse 3. aprilli 2023. aasta kirja põhjatraaliga krabipüügi (nn Krabbenfisherei) tegevuskava õiguslike tagajärgede kohta,

– võttes arvesse komisjoni 15. septembri 2022. aasta rakendusmäärust (EL) 2022/1614, millega määratakse kindlaks olemasolevad süvamerepüügipiirkonnad ja koostatakse loetelu piirkondadest, kus ohualtid mereökosüsteemid teadaolevalt või tõenäoliselt esinevad[3],

[1] ELT C 506, 15.12 2021, lk 9.
[2] ELT L 354, 23.12.2016, lk 1.
[3] ELT L 242, 19.9.2022, lk 1.

– võttes arvesse oma 11. juuli 2023. aasta seisukohta ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppega (SIOFA) hõlmatud alal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed[4],

– võttes arvesse komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 13. septembril 2023. aastal Euroopa Parlamendi täiskogu istungil peetud 2023. aasta kõnet olukorrast Euroopa Liidus,

– võttes arvesse ÜRO 19. juuni 2023. aasta avamerelepingut ja Kunming-Montreali üleilmset elurikkuse raamistikku,

– võttes arvesse nõukogu 18. septembri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1100/2007, millega kehtestatakse meetmed euroopa angerja varude taastamiseks[5],

– võttes arvesse kalanduskomisjoni raporti projekti Euroopa angerja varude taastamiseks meetmete kehtestamist käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 1100/2007 rakendamise kohta[6],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

– võttes arvesse arengukomisjoni arvamust,

– võttes arvesse kalanduskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et ELi tasandi meetmeid mereökosüsteemide kahjustamise peatamiseks on vaja kiiresti tõhustada, tegeledes võimaluse korral inimtegevusest tuleneva ja loodusliku survega, toetades mõnede kalavarude positiivset taastumist ning ergutades teadusuuringuid ning mis tahes teadus- ja arendustegevust, millega tagatakse säästev kalapüük ja vesiviljelus;

B. arvestades, et praegu on kuni 23 looduse taastamist käsitlevat ELi õigusakti ja rohkem kui 40 teksti, kui võtta arvesse teatisi, strateegiaid ja määrusi, ning arvukalt õigusakte keskkonna ja kalanduse kohta;

C. arvestades, et komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2022/1614 keelati põhjapüük Atlandi ookeani kirdeosas ELi vetes 87 piirkonnas, mille kogupindala on 16 419 km² ja 17 % alast 400–800 meetri sügavusel;

Keskkonnakaitse ja kestlikkus

1. taunib asjaolu, et vaatamata ELi kalandussektori suurtele jõupingutustele ja edusammudele mereökosüsteemide kaitsmisel ja nende kestlikuks muutmisel, kannatavad ookeanid endiselt kliimamuutuste, hapestumise ja reostuse all selliste saasteainete tõttu nagu nitritid, plast ja muu mereprügi või maismaal toimuvast tegevusest tulenevad jäätmed, mis ei ole kalurite kontrolli all ning kujutavad endast nende elatusvahenditele ja mereökosüsteemidele märkimisväärset ohtu;

[4] Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0265.
[5] ELT L 248, 22.9.2007, lk 17.
[6] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PECH-PR-749918_ET.pdf.

2. on veendunud, nagu kõik kalandus- ja keskkonnapoliitikas osalevad sidusrühmad, et heas seisundis mereökosüsteemid toovad kasu meie tervisele, ühiskonnale ja majandusele ning on planeedi ja neist sõltuva elanikkonna jaoks üliolulised;

Kehtivate eeskirjadega kooskõlas olev lähenemisviis

3. on seisukohal, et volinik Sinkevičiuse tegevuskavas puudub ühtne lähenemisviis komisjoni teiste prioriteetide ja strateegiatega, nagu toiduga kindlustatuse tagamine, ELi strateegiline autonoomia ja võrdsed tingimused kolmandate riikidega, võitlus hinnatõusu vastu, ühise kalanduspoliitika sotsiaalse mõõtme tugevdamine ning majanduskasvu ja tööhõive tugevdamine;

4. tuletab meelde, et tegevuskava peaks olema kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega, millega tagatakse, et püügitegevus ja vesiviljelus on pikas perspektiivis keskkonnasäästlikud ning neid majandatakse viisil, mis on kooskõlas majandusliku, sotsiaalse ja tööhõivealase kasu tagamise ning toiduvarude kättesaadavuse toetamise eesmärkidega;

Looduse taastamine

5. peab kahetsusväärseks sidususe puudumist tegevuskava pealkirja ja selles esitatud ettepanekute vahel, milles keskendutakse peamiselt liike ja elupaiku mõjutavate kalapüügitavade muutmisele, käsitlemata püügitehnikate ja -tavade ning ökosüsteemide kaitse või taastamise ühildamise võimalikkust;

Merekaitsealad

6. rõhutab asjaolu, et merekaitsealad on suuruse, liikide, elupaikade ja ökosüsteemide poolest erinevad ning neid ei tohiks käsitada ühtsete aladena; on seetõttu seisukohal, et tegevuskavaga toetatakse liiga lihtsustatud lähenemisviisi, eelkõige tehes ettepaneku teatavate püügivahendite üldise keelustamise kohta, jättes seega mulje, et kõiki merekaitsealasid tuleks kohelda ühtemoodi; nõuab tasakaalu ühelt poolt traditsiooniliste püügipiirkondade sulgemise suurendamist ja teiselt poolt püügitegevuse säilitamist käsitleva ettepaneku vahel;

7. on seisukohal, et merekaitsealad ja kõik rangelt kaitstud alad ei ole eesmärk omaette ning et nende kaitsealadeks nimetamine ei hoia ära välisriikide laevastike, nt Hiina laevastiku halbu tavasid Galápagose kaitseala ümbruses;

Kalapüük põhjatraaliga

8. on seisukohal, et kalapüügipiirkondade sulgemine põhjatraaleritele ei ole lihtsalt kalalaevade liigutamine, et nad saaksid jätkata püüki mujal, kuna selle lähenemisviisi puhul ei võeta muu hulgas arvesse kalurite arusaamist merepõhjast ja teiste kalalaevade olemasolu külgnevates piirkondades, mis võib põhjustada kattumist ning põhjustada ressursside lokaalset ülekasutamist ja töötingimuste halvenemist;

9. on seisukohal, et sama püügitehnikat käsitlevate algatuste paljusus tegevuskava raames ja sellest väljaspool seab kahtluse alla komisjoni tegevuse sidususe ja prognoositavuse,

kuna soov rakendada teatud püügitehnika täielikku keelustamist lahjendatakse mitmeks meetmeks;

10. on veendunud, et niisuguste rohkem või vähem lühiajaliste meetmete üleküllusega vähendatakse selliste algatuste sidusust ja legitiimsust, mille suhtes tuleks saavutada konsensus, võttes arvesse sotsiaal-majanduslikke, tehnilisi ja teaduslikke aspekte;

11. märgib, et puudub ettekujutus tegevuskava teatavate aspektide tagajärgedest ning selle avaldamisel ei oodatud ära näiteks teaduslikke ja sotsiaal-majanduslikke järeldusi varasemate ettepanekute kohta;

Angerjad

12. rõhutab angerjavarude majandamise keerukust ja mitmekesisust, mis ei piirdu ühe merekeskse lähenemisviisiga; rõhutab asjaolu, et iga-aastastele kalapüügivõimalustele keskendudes jäetakse tähelepanuta muud olulised tegurid, nagu rändetõkked, elupaikade kvaliteet ning ebaseaduslik püük ja kaubandus; rõhutab, et angerjamääruses kasutatakse terviklikku ja kõikehõlmavat lähenemisviisi, mis hõlmab nii angerja mere- kui ka magevee eluetappe ning käsitleb nii kalanduse kui ka muud mõju angerjavarudele;

13. rõhutab, et väljaspool angerjamääruse konteksti võetud meetmetega kahjustatakse vastuvõetud poliitika sidusust; taunib asjaolu, et nõukogu määrusega (EL) 2023/194[7] on angerjapüüki piiratud, kehtestades kuuekuulise keeluaja ilma sidusrühmadega nõuetekohaselt konsulteerimata ja sotsiaal-majanduslikku mõju hindamata; on seetõttu seisukohal, et enne tegevuskavas välja kuulutatud täiendavate piiravate meetmete rakendamist tuleks analüüsida liigi taastumist ja selle võimalikku rolli invasiivsete liikide vastu võitlemisel;

Liikmesriikide reaktsioon tegevuskavale

14. võtab teadmiseks liikmesriikide esindajate arvukad avaldused ja selged seisukohad, milles kritiseeritakse tegevuskava ja sellega seotud ebakindlust ning lükatakse tagasi põhjatraaliga kalapüügi keeld merekaitsealadel;

15. võtab arvesse õiguslikke menetlusi, mida liikmesriigid või piirkondlikud ametiasutused, näiteks Xunta de Galicia, on Euroopa Liidu Kohtus tegevuskavaga seotud meetmete vastu algatanud, rõhutades teatavate meetmete ebaproportsionaalsust;

Komisjoni ebaselgus seoses tema tegevuskava õigusliku tõlgendamisega

16. märgib, et kuigi tegevuskava ei ole õiguslikult siduv, toob selle rakendamine liikmesriikidele ja nende laevastikele kaasa märkimisväärseid sotsiaal-majanduslikke kulusid, kuna see sisaldab 90 meedet määruste, suuniste, analüüside, tegevuskavade, uuringute, aruannete ja algatuste kujul;

[7] Nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta määrus (EL) 2023/194, millega määratakse 2023. aastaks kindlaks teatavate kalavarude püügi võimalused, mida kohaldatakse liidu vetes ja liidu kalalaevade suhtes teatavates vetes väljaspool liitu, ning kehtestatakse 2023. ja 2024. aastaks teatavate süvamere kalavarude püügi võimalused, ELT L 28, 31.1.2023, lk 1.

17. märgib, et komisjon on tegevuskava õiguslike tagajärgede osas hämmastavalt ebaselge, mis on tingitud arvukatest vastuolulistest avaldustest, eelkõige Euroopa Parlamendi kalanduskomisjonis tehtud avaldustest; on seisukohal, et sellel on olnud kahjulik mõju paljudele kalandusvaldkonna sektoritele, näiteks põhjamere garneeli sektorile, ajal, mil praeguste kriisidega seotud ebakindlus mõjutab tugevalt nende usku tulevikku;

18. peab kahetsusväärseks komisjonis ning eelkõige merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi ning keskkonna peadirektoraadi vahel tehtud vastuolulisi avaldusi tegevuskava siduva mõju kohta;

Sotsiaal-majanduslikud aspektid ja toiduga kindlustatus

19. toetab komisjoni presidendi 2023. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus tehtud ettepanekut, et iga uus õigusakt peaks läbima konkurentsivõime kontrolli; nõuab, et tegevuskava ning kalandusega seotud ettepanekud ja muud algatused hõlmaksid konkurentsivõime kontrolli nende sotsiaal-majandusliku mõju ning rannikukogukondadele avalduva mõju osas;

20. peab kahetsusväärseks asjaolu, et tegevuskavale ei ole lisatud sotsiaal-majanduslikku uuringut, mõjuhinnangut ega vahearuannet ning et selles ei pakuta välja täiendavaid rahastamismeetmeid rohepöördeks ja energiasüsteemi ümberkujundamiseks;

21. nõuab tegevuskava, mis koos ühise kalanduspoliitikaga aitaks kaasa tootlikkuse kasvule, inimväärsele elatustasemele kalandussektoris, sealhulgas väikesemahulise kalapüügi sektoris, ja stabiilsetele turgudele ning tagaks toidu kättesaadavuse, suurendamata toiduga kindlustatuse ja toidualase sõltumatuse vahelist lõhet;

22. väljendab heameelt komisjoni üleskutse üle koguda andmeid harrastuskalapüügi mõju kohta, kuid rõhutab vajadust võtta arvesse ka säästva harrastuskalapüügi majanduslikku ja sotsiaalset mõju;

Rahvusvaheline tegevus ja vastastikkus

23. peab oluliseks, et kõik piirangud, olenemata sellest, kas need põhinevad tegevuskaval või mitte, kajastuksid automaatselt kolmandatest riikidest imporditud toodete puhul, eriti arvestades, et EL impordib 70 % tarbitavast kalast, et tagada sise- ja välispoliitika sidusus ning võrdsed tingimused ELi ja kolmandate riikide ettevõtjatele;

24. rõhutab, et liikuvate põhjapüügivahenditega püük moodustab 25 % Euroopa kogupüügist ning et põhjatraaliga kalapüüki käsitlevad tõhusad meetmed ELi tasandil ei tohiks kaasa tuua impordi suurenemist, eriti kui välisriikide kalalaevastikud kasutavad põhjatraale;

Kalandussektori eeskuju

25. toetab kalandussektori jätkuvaid jõupingutusi püügitehnikate parandamiseks ja keskkonnamõju vähendamiseks, ootamata ära komisjoni tegevuskavasid; rõhutab positiivseid näiteid liikide varude taastamisest kaitsealadel, säilitades samal ajal püügitegevuse, tänu kalanduse sidusrühmade olulisele rollile;

Tegevuskavas sisalduvad delegeeritud õigusaktid

26. tuletab meelde, et parlament lükkas SIOFAt käsitleva delegeeritud õigusakti tagasi ja kinnitab veel kord oma kohustust kontrollida kõiki tegevuskavaga seotud uusi delegeeritud õigusakte või rakendusakte;

°

° °

27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

70 % Euroopas tarbitavatest mereandidest imporditakse. Euroopa kalurid järgivad ühtesid maailma rangemaid eeskirju, millega reguleeritakse nende tegevust kõigis püügikategooriates ja -tegevustes ja millega seatakse nad nii eeskujuks kui ka antakse neile eelkõige parimate kalandustavade tagaja roll.

Euroopa kaasseadusandjad ja seega ka Euroopa Parlament peavad olema tasakaalu tagajad teatavate tavade vajalikul ümberkujundamisel, mis on tingitud peamiselt kliimamuutustest, aga ka mitmest rohkem või vähem prognoositavast tegurist: kahjulikud liigid, kalavarude vähenemine, aga ka tänu paremate andmetele ookeanide kohta.

Tegevus ei tähenda keelamist. Tegevus ei tähenda revolutsiooni. Tegevus ei tohi tähendada ideede ja poliitiliste programmide kehtestamist Euroopa osalejatele ilma dialoogita ja, mis veelgi hullem, nende kahjuks.

On seosetu ja murettekitav märkida, et Euroopa Komisjon on kaluritega peetavas dialoogis halvatud, samas kui ta toetab meetmete võtmist! Meetmeid ei võeta ilma inimeste ja ookeanide vaheliste suhete järelevalvajateta, st kohalike kalurite ja väikesemahulise kalapüügi sektorita.

Ookeane ohustavad paljud suured ohud: reostus, ookeanide soojenemine, plast ja kliimamuutused ning nende mõju on sama nähtav: suurem eutrofeerumine, hapestumine, ookeanide soojenemine, plastireostus või mõnel juhul röövlindude arvu kontrollimatu suurenemine. Kuid seal, kus ELi institutsioonid on kalatööstuse ja kaluritega tihedalt konsulteerinud, on saavutatud palju edusamme ja positiivseid uudiseid. Näiteks ELi merede kalavarude olukord on märkimisväärselt paranenud ja kalanduses on palju tegevusi, mille kestlikkus on tõendatud. Viimase 20 aasta jooksul on kalade biomass Atlandi ookeani kirdeosas märkimisväärselt suurenenud ja STECFi viimase aruande (STECF 22–01 ad hoc) kohaselt oli see ligikaudu 35 % suurem kui 2003. aastal. Samal ajal on kalastussuremus märkimisväärselt vähenenud ja ülepüütud kalavarude hulk on samuti vähenemas.

Kaootiline teatis ja Euroopa Komisjoni tegevuskava ümbritsev keeruline siseolukord mängisid kahjuks suurt rolli selle muutmisel viimase võimaluse kavaks, mis jätaks kõrvale praegused head tavad, sotsiaal-majanduslikud küsimused ja kalandussektori seisukohad ning millel oleks liikmesriikidele Euroopa Kohtus repressiivsed tagajärjed. Euroopa Komisjoni järgmise koosseisu ametiajal tuleks vältida sedalaadi kitsaskohti ning ei tohiks politiseerida nii olulist teemat nagu ookeanid. Tegevuskavad peavad põhinema edul ja ebaõnnestumistel, Euroopa kalatööstuse toodud ohvritel ja jõupingutustel. Tegevuskavade eesmärk ei tohi olla asendada Euroopa kalandust impordiga, eriti pärast Ukraina sõja algust, mis avas eurooplaste ja eelkõige maailma silmad vajadusele tagada strateegiline autonoomia ja toiduga kindlustatus samamoodi nagu põllumajanduses.

Lõpetuseks veel üks oluline punkt. Peame teadma, millest räägime. Toetugem ka teadusuuringutele, mis koos kalapüügiga aitavad juba muuta Euroopa kalanduspoliitika eeskujulikuks teadusel ja reaalsusel põhinevaks poliitikaks. Mõnikord puudub aruteludel ja seisukohtadel ratsionaalsus, sest mõned inimesed soovivad pigem keelata kui mõista, et täiesti võimalik on piirata inimtegevust või korraldada selle eksisteerimist koos ookeanide kaitsega.

Teatavate Euroopa tasandil hästi reguleeritud tegevuste keelamine võimaldab sageli lubada halbade tavade kasutamist välismaal.

Näiteks nelja-aastase uurimisprojekti käigus uuriti põhjalikult põhjamere garneeli püügi mõju peamistele elupaigatüüpidele Waddenzee rahvusparkides Saksamaa Põhjamere rannikul. See hõlmas nii lühiajalist mõju kui ka pikaajalisi muutusi, mida põhjustab põhjamere garneeli püük. Tulemus: põhjamere garneeli püügil on merepõhjale vaid väike mõju. Kui mõju avaldus liigi tasandil, oli see vaid lühiajaline. Need tulemused ei ole siiski uued. Kui Saksamaa Põhjamere rannikul rajati kaks rahvusparki, viidi läbi põhjamere garneeli püügi mõju põhjalik uuring, mida nimetatakse Waddenzee ökosüsteemi uuringuks. Tolleaegses lõpparuandes jõudsid autorid järeldusele, et põhjamere garneeli püügi otsene mõju on ainult lühiajaline.

Kokkuvõtteks võib öelda, et merekaitsealadel on erinevad kaitse-eesmärgid. Need on loodud selliste loodusvarade kaitseks nagu imetajad, linnud või kilpkonnad, sageli mitte konkreetselt merepõhja kaitseks. Majandamismeetmeid kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele.

Seepärast peaks tegevuskava järgima valdkonnaülest ja terviklikku lähenemisviisi ning keskenduma mitte ainult püügitegevusele kui ainsale probleemide põhjustajale.